

RP 270/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 15 kap. i sjölagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att sjölagen ändras. I lagen tas in en bestämmelse om Trafiksäkerhetsverkets befogenheter att tillämpa administrativt tvång när det övervakar att Europaparlamentets och rådets förordning om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar följs. I förordning finns bestämmelser om en lägsta skyddsnivå för passageraren.

Bestämmelser om Trafiksäkerhetsverkets rätt att meddela förbud, föreläggande för att ändra eller rätta till bristerna i verksamheten, förenande av dessa med vite och sökande av ändring i dem införs i sjölagen.

Lagen avses träda i kraft våren 2015.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
2.2 Europeiska unionens lagstiftning	4
2.3 Bedömning av nuläget	7
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	8
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	8
4.1 Ekonomiska konsekvenser	8
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	8
4.3 Samhälleliga konsekvenser	9
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	9
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	9
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats	9
DETALJMOTIVERING	11
1 LAGFÖRSLAG	11
15 kap. Befordran av passagerare och resgods.	11
2 IKRAFTTRÄDANDE	12
LAGFÖRSLAG	13
om ändring av 15 kap. i sjölagen.....	13
BILAGA	15
PARALLELLTEXT	15
om ändring av 15 kap. i sjölagen.....	15

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Europeiska unionen har inom ramen för den gemensamma trafikpolitiken genomfört flera åtgärder för att förbättra säkerheten och passagerarnas rättigheter inom olika trafikområden. Till dessa åtgärder hör inom sjötransportområdet Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004, nedan förordning om sjöpassagerares rättigheter, samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 392/2009 om transportörens skadeståndsansvar i samband med olyckor vid passagearbefordran till sjöss.

Förordningen om sjöpassagerares rättigheter innehåller bestämmelser om en lägsta skyddsnivå för den svagare parten i ett transportavtal vid resor till sjöss och på inre vattenvägar, dvs. passageraren. I förordningen finns bestämmelser som tryggar rättigheterna för personer med funktionshinder, bestämmelser om transportörens skyldigheter samt om kompensation till passagerare vid förseningar och inställda resor. Om liknande kompensationer och rättigheter för personer med funktionshinder har tidigare föreskrivits i Europeiska unionen genom järnvägsansvarsförordningen i fråga om järnvägsföretag och genom förordning (EU) nr 181/2011 om passagerares rättigheter vid busstransport när det gäller busstrafik. Bestämmelser om kompensation inom lufttrafikområdet finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 samt om rättigheter för personer med funktionshinder i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet.

Förordningen om sjöpassagerares rättigheter är direkt tillämplig i Finland. Enligt artikel 28 i den förordningen ska medlemsstaterna fastställa regler för sanktioner vid överträdelse av bestämmelserna och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att de följs. De fastställda sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Av den här anledningen är det nödvändigt att i sjölagens 15 kap. tas in bestämmelser om Trafiksäkerhetsverkets befogenheter och förfaranden för att övervaka att bestämmelserna i förordningen följs.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Ändringar i sjölagen som förordningen om sjöpassagerares rättigheter kräver gjordes i Finland, när det gäller att utse behöriga myndigheter, våren 2013 (RP 205/2012 rd). Då tog man in i sjölagen bestämmelser om myndigheter som svarar för tillsynen över passagerarnas rättigheter (15 kap. 26 §). Enligt denna paragraf är Trafiksäkerhetsverket och konsumentskyddsombudsmannen de behöriga myndigheter som förordningen förutsätter. Om konsumentombudsmannens behörighet att se till att konsumentskyddslagstiftningen följs föreskrivs särskilt i konsumentskyddslagen. Enligt denna lag har konsumentskyddsombudsmannen med stöd av 2 och 3 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978) allmän behörighet att övervaka den kommersiella verksamhet som riktas till konsumenter, till vilken också hör att tillhandahålla transporttjänster.

I praktiken övervakar Trafiksäkerhetsverket sjöpassagerarnas rättigheter till den del uppgiften inte hör till Konkurrens- och konsumentverkets och konsumentskyddsombudsmannens behörighet. Den behöriga myndigheten vid enskilda tvister mellan passagerare som betraktas som konsumenter är konsumenttvistenämnden och i landskapet Åland den särskilda nämnd enligt 5 kap. 30 §

10 punkten i självstyrelselagen för Åland som motsvarar konsumenttvistenämnden. När det gäller konsumenter kan konsumentskyddslagstiftningen tillämpas om förordningen inte iakttas.

Trafiksäkerhetsverket svarar för behandlingen av klagomål som lämnats av affärsresenärer. Verket svarar också för att övervaka och tillgodose rättigheter för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet samt för att behandla klagomål. För tillfället finns det inte några bestämmelser i sjölagen som ger Trafiksäkerhetsverket möjlighet att fastställa sanktioner vid överträdelse av förordningens bestämmelser i samband med behandlingen av klagomål som affärsresenärer eller personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet har lämnat eller i samband med annan övervakning. Enligt den gällande sjölagen är det inte heller möjligt att fastställa sanktioner för en aktör som på något annat sätt överträder bestämmelserna i förordningen om passagerares rättigheter.

Enligt 5 kap. 30 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) sköts de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden (nuförtiden konsumenttvistenämnden) i landskapet av en särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd. Riket har lagstiftningsbehörighet i fråga om konsumentskyddsärenden. Nämnden som i landskapet Åland behandlar konsumentvistefrågor tillämpar densamma materiella konsumentskyddslagstiftning som konsumenttvistenämnden. Nämnden som i landskapet Åland sköter konsumentvistefrågor är organiserad på samma sätt som konsumenttvistenämnden, men den åländska nämnden har färre medlemmar. Nämnden som i landskapet Åland behandlar konsumentvistefrågor har samma behörighet som konsumenttvistenämnden. Enligt regeringens proposition 73/1990 rd (Regeringens proposition till riksdagen med förslag till en ny självstyrelselag för Åland) har målet varit att landskapet Åland har en särskild nämnd som på lokal nivå kan sköta de uppgifter som hör till konsumenttvistenämnden i fastlandet. Den särskilda nämndens uppgifter hänför sig till den lokala verksamheten i landskapet Åland. Av denna anledning och även av språkliga skäl

och på grund av de geografiska förhållandena har man ansett det motiverat att landskapet har en särskild nämnd som sköter motsvarande uppgifter som konsumenttvistenämnden sköter i fastlandet. Den av Ålands landskapsregering tillsatta nämnden är sålunda behörig att behandla sådana klagomål där parten bor eller har sin hemvist i landskapet Åland eller som har koppling till den lokala verksamheten i landskapet.

2.2 Europeiska unionens lagstiftning

Förordning om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar

I förordningen om sjöpassagerares rättigheter finns bestämmelser om en lägsta skyddsnivå för den svagare parten i ett transportavtal vid resor till sjöss och på inre vattenvägar, dvs. passageraren. Denna förordning ska tillämpas på passagerare som reser med passagerartransport där ombordstigningshamnen är belägen inom en medlemsstats territorium eller landstigningshamnen är belägen inom en medlemsstats territorium, förutsatt att transporten genomförs av en unionstransportör. Förordningen tillämpas också i tillämpliga delar på passagerare som reser på en kryssning där ombordstigningshamnen är belägen inom en medlemsstats territorium. Visserligen får små fartyg få undantas från tillämpningen av förordningen.

I förordningen ingår bestämmelser om transportörers förbud att tillämpa diskriminerande avtalsvillkor på grundval av den slutliga kundens nationalitet eller transportörernas eller biljettutfärdarens etableringsort inom unionen. Rättigheterna och skyldigheterna enligt denna förordning får inte åsidosättas eller begränsas, i synnerhet inte genom undantag eller restriktioner i transportavtalet.

I kapitel II föreskrivs om rättigheter för personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet. Enligt artikel 7 får transportörer, resebyråer eller researrangörer inte med hänvisning till funktionshinder eller nedsatt rörlighet i sig vägra att godkänna en bokning, att utfärda eller på annat sätt tillhandahålla en biljett eller att tillåta ombordstigning. Bokningar och biljetter ska utan extra kostnad erbjudas till personer med funktionshinder

eller nedsatt rörlighet enligt samma villkor som gäller för alla andra passagerare. Enligt artikel 8 får transportörer, resebyråer och researrangörer genom undantag från artikel 7.1 vägra att godkänna en bokning, utfärda eller på annat sätt tillhandahålla en biljett eller tillåta ombordstigning för en person med funktionshinder eller nedsatt rörlighet om det är nödvändigt för att uppfylla tillämpliga säkerhetskrav eller om utförningen av passagerarfartyget eller av hamnens infrastruktur och utrustning, inbegripet hamnterminaler, gör det omöjligt att låta vederbörande stiga ombord, gå i land eller befordras på ett säkert eller operativt möjligt sätt.

Om vägran att godkänna en bokning, eller utfärda eller på annat sätt tillhandahålla en biljett, grundas på de skäl som anges i punkt 1, ska transportören, resebyråerna och researrangörerna göra alla rimliga ansträngningar för att erbjuda den berörda personen ett godtagbart transportalternativ med en passagerartransport eller en kryssning som transportören utför.

Om villkoren i punkt 1 uppfylls och om detta är absolut nödvändigt får transportörer kräva att en person med funktionshinder eller nedsatt rörlighet ledsagas av en annan person som kan ge den assistans som personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet behöver. När det gäller passagerartransporter ska en sådan ledsagares resa vara kostnadsfri.

Transportören, resebyråerna och researrangörerna ska omedelbart underrätta personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet om de specifika skälen till de ovanliga arrangemangen, t.ex. om vägran att godkänna en bokning eller stiga ombord eller om att anlita en ledsagare.

Artikel 9 innehåller bestämmelser om tillgänglighet och information. I samarbete med organisationer som företräder personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet ska transportörer och terminaloperatörer, i förekommande fall genom sina organisationer, ha eller fastställa icke-diskriminerande villkor för tillgänglighet för befordran av personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet och deras ledsagare. Villkoren för tillgänglighet ska på begäran meddelas de nationella tillsynsorganen.

Transportörerna, terminaloperatörerna och researrangörerna ska därtill offentliggöra villkoren för tillgänglighet fysiskt eller på Internet, inbegripet vid bokning och information på Internet, och se till att all relevant information om transportvillkoren, information om resan och villkoren för tillgänglighet finns att tillgå i en form som lämpar sig och är tillgänglig för personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet. Personer som har behov av assistans ska erhålla en bekräftelse på denna assistans på något sätt, inbegripet i elektroniskt format eller textmeddelande.

I artiklarna 10 och 11 finns bestämmelser om personers med funktionshinder och nedsatt rörlighet rätt att få assistans. Enligt artikel 10 ska transportörer och terminaloperatörer inom sina respektive behörighetsområden ge personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet kostnadsfri assistans i enlighet med bilagorna II och III i hamnar, inbegripet vid ombordstigning och landstigning, och ombord på fartyg om inte annat följer av villkoren för tillgänglighet som anges i artikel 9.1. Assistansen ska om möjligt anpassas till de individuella behoven hos personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet.

Villkoret för assistans är att transportören eller terminaloperatören underrättas om personens behov av denna assistans senast 48 timmar innan assistansen behövs om inte passageraren och transportören eller terminaloperatören kommer överens om en kortare tid och att personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet inställer sig personligen i hamnen eller på den anvisade platsen vid den tidpunkt som transportören skriftligen har fastställt, dock inte mer än 60 minuter före angiven ombordstigningstid, eller om ingen tidpunkt har fastställts, senast 60 minuter före den angivna avgångstiden om inte passageraren och transportören eller terminaloperatören kommer överens om en kortare tid.

Artiklarna 12—14 innehåller bestämmelser om mottagning av underrättelser, anvisning av mötesplatser, kvalitetsnormer för assistans och personalens utbildningskrav.

Enligt artikel 15 ska transportörer och terminaloperatörer ansvara för skada som uppstått till följd av förlust av eller skador på rö-

relsehjälpmedel eller annan specifik utrustning som används av en person med funktionshinder eller nedsatt rörelseförmåga om den händelse som orsakade förlusten berodde på fel eller försummelse från transportörens eller terminaloperatörens sida. Fel eller försummelse från transportörens sida ska antas föreligga om skadan har vållats genom en sjöfartsolycka.

Kapitel III gäller transportörernas och terminaloperatörernas skyldigheter vid störningar av resan.

Enligt förordningen ska transportören eller terminaloperatören vid inställda eller försenade avgångar underrätta de passagerare som ska resa från hamnen om läget så snart som möjligt, dock senast 30 minuter efter angiven avgångstid, och om den beräknade avgångs- och ankomsttiden så snart som denna information finns tillgänglig. Om passagerare missar en anslutande transport på grund av en inställd eller försenad avgång, ska transportören och, i förekommande fall, terminaloperatören göra rimliga ansträngningar för att underrätta berörda passagerare om alternativa anslutningar.

I förordningen finns också bestämmelser om assistans vid inställda eller försenade avgångar.

Detta innebär att passagerare erbjuds snacks, måltider eller förfriskningar och lämplig inkvartering ombord eller i land och transport mellan hamnterminalen och inkvarteringen beroende på väntetiden.

Om en transportör på skäliga grunder kan anta att en passagerartransport kommer att ställas in eller att avgången från en hamnterminal försenas med mer än 90 minuter, ska passagerarna omedelbart få välja mellan ombokning till en resa med jämförbara villkor enligt transportavtalet till slutdestinationen så snart som möjligt och utan extra kostnad, eller återbetalning motsvarande biljettpriset och, i tillämpliga fall, en kostnadsfri returresa till den första avresepunkten enligt transportavtalet så snart som möjligt.

Om en passagerartransport ställs in eller avgången från en hamn försenas med mer än 90 minuter, ska passagerarna ha rätt till sådan ombokning eller återbetalning motsvarande biljettpriset från transportören. Återbetalningen motsvarande biljettpriset ska göras

inom sju dagar kontant, genom elektronisk banköverföring, bankgirering eller bankcheck och motsvara biljettens hela inköpspris, för den eller de delar av resan som inte har genomförts och för den eller de delar som redan har verkställts om resan inte längre tjänar något syfte i förhållande till passagerarens ursprungliga resplan. Efter överenskommelse med passageraren får återbetalningen även göras i form av värdebevis och/eller andra tjänster till ett belopp som motsvarar biljettens inköpspris, förutsatt att villkoren är flexibla, särskilt när det gäller giltighetsperioden och destinationen.

I förordningen föreskrivs också om transportörens skyldighet till ombokning och återbetalning av biljettpriset vid inställda eller försenade avgångar. När det gäller försenade ankomster finns det i förordningen bestämmelser om ersättning för biljettpriset. Ersättningen beror på förseningen och är 25—50 procent av biljettpriset. På begäran av passageraren ska ersättningen betalas i pengar. Ersättningen av biljettpriset får inte minskas genom avdrag för transaktionskostnader, till exempel avgifter eller telefon- eller portokostnader. Transportören får fastställa en lägsta gräns som är högst 6 euro och under vilken ingen ersättning ska utgå.

Förordningen hindrar inte passagerare från att inför nationella domstolar begära skadestånd i enlighet med nationell lagstiftning när det gäller förluster till följd av inställda eller försenade transporttjänster, också med stöd av rådets direktiv 90/314/EEG om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang.

Förordningen får inte heller påverka passagerares rättigheter enligt direktiv nr 90/314/EEG. Förordningen om passagerares rättigheter ska inte tillämpas om ett paketarrangemang ställs in av andra skäl än att passagerartransporten eller kryssningen ställs in. Nationella bestämmelser om rättigheter enligt direktiv nr 90/314/EEG finns i lagen om paketresor (1994/1079).

I artikel 22 föreskrivs om passagerares rätt till information om resan. Enligt artikeln ska transportörer och terminaloperatörer inom sina respektive behörighetsområden ge passagerarna adekvat information i ett för alla tillgängligt format under hela resan och på

samma språk som information i allmänhet görs tillgänglig för alla passagerare. Särskild vikt ska fästas vid behoven hos personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet.

Enligt artikel 23 ska transportörer, terminaloperatörer och, i tillämpliga fall, hamnmyndigheter inom sina respektive behörighetsområden se till att information om passagerarnas rättigheter enligt förordningen görs offentligt tillgänglig ombord på fartygen, i hamnarna om det är möjligt och i hamnterminalerna. Informationen ska, så långt det är möjligt, tillhandahållas i tillgänglig form och på samma språk som information i allmänhet görs tillgänglig för alla passagerare. När den informationen tillhandahålls ska särskild vikt fästas vid behoven hos personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet.

Enligt artikel 24 ska transportörerna och terminaloperatörerna inrätta eller ha infört en tillgänglig mekanism för hantering av klagomål som gäller rättigheter och skyldigheter som omfattas av förordningen. Om en passagerare som omfattas av förordningen vill lämna in ett klagomål till transportören eller terminaloperatören, ska denne göra detta inom två månader från den dag då tjänsten utfördes eller borde ha utförts. Inom en månad efter det att transportören eller terminaloperatören mottagit ett klagomål, ska denne underrätta passageraren om huruvida hans klagomål har accepterats, avslagits eller fortfarande behandlas. Tiden för att lämna det slutliga svaret får inte överstiga två månader från mottagandet av ett klagomål.

Artikel 25 innehåller bestämmelser om nationella tillsynsorgan. Enligt artikeln ska varje medlemsstat utse ett eller flera nya eller befintliga organ med ansvar för att förordningen följs när det gäller passagerartransporter och kryssningar från hamnar inom det egna territoriet och passagerartransporter från ett tredjeland till sådana hamnar. Varje organ ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att förordningen följs. Varje organ ska vad gäller organisation, beslut om finansiering, rättslig struktur och beslutsfattande vara oberoende av kommersiella intressen. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om det eller de organ som de har utsett enligt denna artikel. Det behöriga organet ska

inom rimlig tid ge passagerarna ett underbyggt svar på deras klagomål.

Enligt artikel 28 ska medlemsstaterna fastställa regler för sanktioner vid överträdelse av bestämmelserna och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att de följs. De fastställda sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska anmäla dessa regler och åtgärder till kommissionen senast den 18 december 2012 och utan dröjsmål anmäla varje senare ändring som berör dem.

Bestämmelserna i förordningen är direkt tillämpliga i Finland.

2.3 Bedömning av nuläget

I enlighet med konsumentskyddslagen är det främsta syftet med konsumentombudsmannens verksamhet att få företag att sluta med ett rättsstridigt handlande eller att ändra de orimliga avtalsvillkoren på frivillig väg. Om man genom att förhandla inte får företaget att sluta handla rättsstridigt eller om förseelsen är tydlig och sker upprepade gånger, kan konsumentombudsmannen föra saken till marknadsdomstol som kan förbjuda det rättsstridiga handlandet eller de orimliga avtalsvillkoren. Konsumentombudsmannen kan själv utfärda ett förbud i ärenden som inte är betydande med tanke på tillämpningen av lagen eller i övrigt. Ytterligare får konsumentombudsmannen meddela ett tillfälligt förbud i brådskande fall. Såväl marknadsdomstolen som konsumentombudsmannen kan utfärda ett förbud med vite. Om företaget trots förbudsbeslutet fortsätter handla rättsstridigt, kan konsumentombudsmannen ansöka hos marknadsdomstolen om att vitet ska tas ut. Konsumentombudsmannen kan också föra gruppklagomål till konsumenttvistnämnden och väcka grupptalan (lagen om grupptalan 444/2007). Konsumentombudsmannen kan också enligt eget avvägande bistå en konsument att sköta en enskild tvistefråga om avgörandet av frågan är av stor betydelse med tanke på tillämpningen av lagen eller konsumenternas allmänna intresse.

Våren 2014 skickade Europeiska unionens kommission en enkät till Finland i samband med EU Pilot-projektet (6069/14/MOVE). I denna enkät fäste kommissionen vikt vid att i

våra lagar inte föreskrivs om Trafiksäkerhetsverkets möjligheter till sanktioner vid övervakning av att förordningen följs på samma sätt som det föreskrivs om den andra myndighetens, dvs. konsumentskyddsombudsmannens, som övervakar att förordningen följs, möjligheter att ingripa i rättsstridigt handlande. I denna proposition föreslås att i sjölagen tas in bestämmelser om motsvarande mekanismer som konsumentskyddsombudsmannen har och som Trafiksäkerhetsverket kan tillämpa för att effektivisera övervakningen, dvs. förbud att handla i strid med bestämmelserna i förordningen och föreläggande att rätta till bristerna i verksamheten samt möjlighet att förena dessa med vite.

Ytterligare finns det för klarhets skull behov att ändra 15 kap. 26 § så att det framgår att även konsumenttvistenämnden samt den särskilda av landskapsregeringen tillsatta nämnden enligt 5 kap. 30 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland är behöriga myndigheter enligt förordningen om passagerarnas rättigheter.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Propositionens syfte är att komplettera den nationella lagstiftningen till den del övervakningen av förordningen om sjöpassagerares rättigheter kräver bestämmelser om nya befogenheter för Trafiksäkerhetsverket som övervakar att förordningen följs.

Enligt propositionen ska Trafiksäkerhetsverket få motsvarande sanktionsmekanismer som används av den andra myndigheten som övervakar att förordningen följs, dvs. konsumentskyddsombudsmannen. Dessa mekanismer handlar om förbud att handla rättsstridigt, förelägganden att ändra eller att rätta till bristerna i verksamheten samt möjligheter att förena dessa mekanismer med vite. Enligt propositionen ska i 15 kap. i sjölagen införas en ny 27 § som ger en möjlighet att fastställa sanktioner för aktörer som underlåtit att iaktta förordningen eller annars överträtt bestämmelserna i förordningen i samband med behandling av klagomål från affärsresenärer och personer med funktionshinder och nedsett rörlighet. I sjölagens 15 kap. 28 § ska

ingå bestämmelser om sökande av ändring i beslut som Trafiksäkerhetsverket har fattat med stöd av 15 kap. 27 § i sjölagen.

Den föreslagna paragrafen följer innehållet i 55 a § i kollektivtrafiklagen (2009/869). I paragrafen finns bestämmelser om påföljder vid överträdelse av bestämmelserna i EU:s förordning om busspassagerares rättigheter (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004).

Sjölagens 15 kap. 26 § ska specificeras så att behöriga myndigheter enligt förordningen om sjöpassagerares rättigheter är också konsumenttvistenämnden och den särskilda nämnden enligt 5 kap. 30 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Den föreslagna bestämmelsen i sjölagens 15 kap. 27 § som effektiviserar övervakningen har ekonomiska konsekvenser för företagens verksamhet i det fallet att Trafiksäkerhetsverket är tvunget att förena det förbud eller den uppmaning om åtgärder som det utfärdat med vite. Företag som detta handlings sätt och denna ekonomiska konsekvens kan gälla är transportörer, terminaloperatörer, researrangörer, resebyråer eller andra biljettutfärdare.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Administrativa konsekvenser orsakas av uppgifter enligt förordningen om sjöpassagerares rättigheter. Dessa uppgifter handlar om att övervaka att förordningen följs och arbeta som besvärmyndighet. I Finland gäller denna skyldighet Konkurrens- och konsumentverket, Trafiksäkerhetsverket och konsumenttvistenämnden. Skyldigheten gäller också för den särskilda av landskapsregeringen tillsatta nämnden enligt 5 kap. 30 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland som i landskapet Åland svarar för till konsumenttvistenämnden hörande uppgifter. Propositionen medför i någon mån extra arbete för Konkurrens- och konsumentverket, Trafiksä-

kerhetsverket och konsumenttvistenämnden och den särskilda nämnden i landskapet Åland. Arbetet går dock att sköta inom ramen för de nuvarande personalresurserna.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

De bestämmelser som tas in i sjölagen och som gäller mekanismer för att effektivisera den övervakning som tillhör Trafiksäkerhetsverket har positiva konsekvenser för människors ställning och framkomlighet eftersom det förbättrar Trafiksäkerhetsverkets möjligheter att ingripa vid och avhjälpa missförhållanden när det rör sig om att övervaka sjöpassagerares rättigheter och behandla klagomål. Rättssäkerheten såväl för affärsresenärer som för personer med funktionshinder och nedsatt rörlighet förbättras. På detta sätt kan man också säkra att skyddet ligger på samma höga nivå som i fråga om passagerare som betraktas som konsumenter. En effektiv övervakning av att bestämmelserna i förordningen om sjöpassagerares rättigheter följs förbättrar verksamhets- och rörlighetsmöjligheterna för passagerare med funktionshinder i samhället.

Propositionen har inge några könsrelaterade konsekvenser.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningskedan och beredningsmaterial

Denna proposition som överlämnas till riksdagen har beretts som tjänstearbete vid kommunikationsministeriet och Trafiksäkerhetsverket samt inom delegationen för sjöfart som tillsatts av statsrådet.

Utkastet till regeringspropositionen sändes på remiss till justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, Ålands landskapsregering, Konkurrens- och konsumentverket, Trafikverket, Trafiksäkerhetsverket, Näringslivets centralförbund, Hamnoperatörerna rf, Finlands maskinbefälsförbund rf, Finlands skeppsmäklareförbund rf, Finlands Skeppsbefälsförbund rf, Passagerarfartygsföreningen i Finland, Finlands Sjömans-Union, Finlands Hamnförbund rf, Rederierna i Finland

rf, Företagarna i Finland rf och Riksomfattande handikapprådet.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Ålands landskapsregering, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, Konkurrens- och konsumentverket, Trafikverket, Trafiksäkerhetsverket, Riksomfattande handikapprådet, Suomen Erikosalusten Työntajaliitto ry (Arbetsgivarförbundet för specialfartyg i Finland), Finlands maskinbefälsförbund och Finlands Hamnförbund rf har yttrat sig om propositionen.

Ålands landskapsregering konstaterar i sitt remissyttrande att propositionen gäller främst handelssjöfart och konsumentskydd, dvs. de juridiska områden som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt propositionen ska det tas in en hänvisning i sjölagens 15 kap. 26 § som gäller behöriga myndigheter, till den särskilda konsumenttvistenämnden i landskapet Åland enligt 30 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland. Ålands landskapsregering har inget emot de föreslagna ändringarna.

Enligt justitieministeriets remissyttrande är den möjlighet som i propositionen föreslås för Trafiksäkerhetsverket att förbjuda aktörer att handla i strid med bestämmelserna i förordningen om sjöpassagerares rättigheter och förelägga den som handlat i strid med förordningen att ändra eller rätta till bristerna i sin verksamhet, inte en administrativ påföljd utan ett indirekt administrativt tvång. Justitieministeriet föreslår att i lagen införs bestämmelser om sökande av ändring i beslut om huvudförpliktelsen, dvs. förbudet och föreläggandet. Enligt justitieministeriet ska sökande av ändring ske på det sättet som förvaltningsprocesslagen föreskriver. Sökande av ändring i beslut om föreläggande och utdömmande av vite ska däremot ske enligt viteslagen till vilken man hänvisar i 27 § 1 mom. i utkastet. Sätten att söka ändring i beslut om huvudförpliktelsen och om att förena den med vite är då överensstämmande, vilket är motiverat. På grund av justitieministeriets remissyttrande har man ändrat propositionen så att bestämmelser om sökande av ändring ingår nu i en separat 28 § i sjölagens 15 kap. som har tagits in i propositionen på grund av

remissyttrandet. I den föreslagna 28 § i sjölagens 15 kap. föreskrivs att i Trafiksäkerhetsverkets beslut som det fattat med stöd av 15 kap. 27 § om förbud eller föreläggande för att ändra eller rätta till bristerna i verksamheten enligt förordningens krav, i beslut om att förena förbudet eller föreläggandet med vite samt i beslut om utdömande av vite får sökas ändring på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I utkastet föreslås ytterligare att i bestämmelsen om behöriga myndigheter införs en hänvisning också till konsumenttvistenämnden och den motsvarande skärskilda nämnden i landskapet Åland. Enligt justitieministeriet är tillägget informativt. Justitieministeriet anser att behörighetsfördelningen mellan nämnderna är oklar. På grund av justitieministeriets remissyttrande har man gjort en närmare beskrivning av propositionens motivering om behörighetsfördelningen mellan rikets och landskapet Ålands nämnder.

Arbets- och näringsministeriet konstaterar i sitt remissyttrande att målet för den föreslagna ändringen, dvs. att förtydliga definitionen av behörig myndighet när det gäller en passagerares enskilda tvistemål, är en positiv ändring för konsumenter. Ministeriet under-

stödjer den föreslagna ändringen. Vidare konstaterar arbets- och näringsministeriet att de administrativa sanktioner som man föreslår för Trafiksäkerhetsverket bidrar också till konsumenternas eller passagerarnas rättsäkerhet.

Trafiksäkerhetsverket understödjer de föreslagna ändringarna. Verket har föreslagit att rubriken för 27 § i kap. 15 i den nya sjölagen lyder Sanktioner vid tillsyn över passagerarnas rättigheter i stället för förbud och vite vid tillsyn över passagerarnas rättigheter för att rubriken också ska täcka möjligheten att kräva att aktören ändrar eller rättar till verksamheten som strider mot förordningen. Detta förslag har beaktats i propositionen.

Riksomfattande handikapprådet har konstaterat i sitt remissyttrande att förslagen förtjänar allt stöd. Reformen förbättrar rättigheterna för passagerare med funktionshinder och därigenom förhoppningsvis också framkomligheten samt funktionshindrade personers lika rätt att resa.

Konkurrens- och konsumentverket, Trafikverket, Arbetsgivarförbundet för specialfartyg i Finland, Finlands maskinbefälsförbund och Finlands Hamnförbund hade inget att yttra sig över propositionen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

15 kap. Befordran av passagerare och resgods.

26 §. Tillsyn över passagerarnas rättigheter. Enligt artikel 25.1 i förordningen om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar (EU) nr 1177/2010 ska varje medlemsstat utse ett eller flera nya eller befintliga organ med ansvar för att bestämmelserna i förordningen följs när det gäller passagerartransporter och kryssningar från hamnar inom det egna territoriet och passagerartransporter från ett tredjeland till sådana hamnar. Varje organ ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att bestämmelserna i förordningen följs. Eftersom förutom de tidigare utsedda myndigheterna, Trafiksäkerhetsverket och konsumentombudsmannen, även konsumenttvistenämnden och den särskilda nämnden enligt 5 kap. 30 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland svarar för uppgifterna enligt förordningen, ska 15 kap. 26 § i sjölagen ändras så att i paragrafen tas in en hänvisning också till dessa myndigheter.

27 §. Sanktioner vid tillsyn över passagerarnas rättigheter. Enligt artikel 28 i förordningen om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar (EU) nr 1177/2010 ska medlemsstaterna utfärda bestämmelser om sanktioner vid överträdelse av bestämmelserna i förordningen. Dessa bestämmelser ingår i 15 kap. 27 § i sjölagen.

Utöver vad som på något annat ställe i lag föreskrivs om konsumentmyndigheternas rätt att bestämma sanktioner kan Trafiksäkerhetsverket förbjuda transportörer, terminaloperatörer, researrangörer, resebyråer och biljettutfärdare att handla i strid med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 eller förelägga den som handlat i strid med förordningen att ändra eller rätta till bristerna i sin verksamhet

så att den överensstämmer med kraven i förordningen. Förbudet och föreläggandet gäller till dess bristerna har avhjälpats. Trafiksäkerhetsverket kan förena ett förbud eller ett föreläggande med vite på det sätt som bestäms i viteslagen (1113/1990).

I ett beslut av Trafiksäkerhetsverket om en sanktion får ändring sökas på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet kan verkställas genast även om beslutet inte har vunnit laga kraft, om inte något annat har bestämts i beslutet.

Med aktörer som en sanktion kan gälla avses enligt förordningen om sjöpassagerares rättigheter också sådana andra personer som transportörer, biljettförsäljare, resebyråer, researrangörer eller terminaloperatörer har anförtrott att utföra åligganden enligt förordningen.

I artikel 5.2 framhävs att den person som anförtrotts att utföra ett åliggande även omfattas av bestämmelserna i förordningen, inbegripet bestämmelser om ansvarskyldighet och invändningar, med avseende på det åliggande som anförtrotts.

28 §. Sökande av ändring i Trafiksäkerhetsverkets beslut. I sjölagens 15 kap. 28 § införs en bestämmelse om sökande av ändring i Trafiksäkerhetsverkets beslut om att meddela förbud och föreläggande för att ändra eller rätt till bristerna i verksamheten i enlighet med kraven i förordningen. I 28 § införs också en bestämmelse om sökande av ändring i Trafiksäkerhetsverkets beslut om att förena förbudet eller föreläggandet med vite samt i beslut om utdömande av vite.

I Trafiksäkerhetsverkets beslut som det fattat med stöd av 15 kap. 27 § om att meddela förbud eller föreläggande för att ändra eller rätta till bristerna i verksamheten enligt förordningens krav, i beslut om att förena förbudet eller föreläggandet med vite samt i beslut om utdömande av vite får sökas ändring på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet får verkställas genast även om beslutet inte har vunnit laga kraft, om inte något annat har bestämts i be-

slutet eller om inte den myndighet där ändring sökts bestämmer något annat.

2 Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft våren 2015.

Lagen börjar gälla senast i maj 2015 på grund av den enkät som Europeiska unionens kommission våren 2014 skickade till Finland i samband med EU Pilot-projektet (6069/14/MOVE). Med anledning av finska statens svar till Europeiska unionens kommission har Europeiska unionens kommis-

sion genom skrivelsen 11.9.2014 krävt att finska staten senast 31.5.2015 utför de åtgärder som behövs för att se till att bestämmelserna i förordning (EU) nr 1177/2010 följs i enlighet med artikel 28 i den förordningen. Om finska staten inte fullgör skyldigheterna enligt förordning (EU) nr 1177/2010, kan Europeiska unionens kommission inleda till exempel ett överträdelseförfarande mot finska staten vid Europeiska unionens domstol.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ändring av 15 kap. i sjölagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjölagen (674/1994) 15 kap. 26 §, sådant det lyder i lag 264/2013 och
fogas till 15 kap. nya 27 och 28 § som följer:

15 kap.

Befordran av passagerare och resgods

26 §

Tillsyn över passagerarnas rättigheter

Trafiksäkerhetsverket är behörigt organ enligt artikel 25.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004. I fråga om behörigheten för konsumentombudsmannen, konsumenttvistenämnden och den nämnd som avses i 30 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) att utöva tillsyn över efterlevnaden av konsumentskyddslagstiftningen gäller vad som föreskrivs särskilt.

27 §

Sanktioner vid tillsynen över passagerarnas rättigheter

Utöver vad som annanstans i lag föreskrivs om konsumentmyndigheternas rätt att bestämma påföljder kan Trafiksäkerhetsverket förbjuda transportörer, terminaloperatörer, researrangörer, resebyråer och biljettutfärdare att handla i strid med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004, eller ålägga den som handlat i strid med förordningen att ändra eller rätta till bristerna i sin verksamhet så att den överensstämmer med kraven i förordningen. Förbudet och åläggandet gäller till dess bristerna

har avhjälppts. Trafiksäkerhetsverket kan för-
ena ett förbud eller ett åläggande med vite.
Bestämmelser om vite finns i viteslagen
(1113/1990).

28 §

*Sökande av ändring i Trafiksäkerhetsverkets
beslut*

I Trafiksäkerhetsverkets beslut enligt 27 §
får ändring sökas genom besvär på det sätt

Helsingfors den 27 november 2014

som anges i förvaltningsprocesslagen
(586/1996).

Beslutet får verkställas genast även om be-
slutet inte har vunnit laga kraft, om inte nå-
got annat har bestämts i beslutet eller om inte
den myndighet där ändring sökts bestämmer
något annat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

ANTTI RINNE

Trafik- och kommunminister *Paula Risikko*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av 15 kap. i sjölagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i sjölagen (674/1994) 15 kap. 26 §, sådant det lyder i lag 264/2013 och fogas till 15 kap. nya 27 och 28 § som följer:

Gällande lydelse

15 kap.

Befordran av passagerare och resgods

26 §

Tillsyn över passagerarnas rättigheter

Trafiksäkerhetsverket är behörig myndighet enligt artikel 25.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004. I fråga om konsumentombudsmannens behörighet att utöva tillsyn över efterlevnaden av konsumentskyddslagstiftningen gäller vad som föreskrivs särskilt.

Foreslagen lydelse

15 kap.

Befordran av passagerare och resgods

26 §

Tillsyn över passagerarnas rättigheter

Trafiksäkerhetsverket är behörigt *organ* enligt artikel 25.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004. I fråga om behörigheten för konsumentombudsmannen, *konsumentvistenämnden och den nämnd som avses i 30 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland* (1144/1991) att utöva tillsyn över efterlevnaden av konsumentskyddslagstiftningen gäller vad som föreskrivs särskilt.

27 §

Sanktioner vid tillsynen över passagerarnas rättigheter

Utöver vad som annanstans i lag föreskrivs om konsumentmyndigheternas rätt att bestämna påföljder kan Trafiksäkerhetsverket förbjuda transportörer, terminaloperatörer, researrangörer, resebyråer och biljettutfärdare att handla i strid med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr

2006/2004, eller ålägga den som handlat i strid med förordningen att ändra eller rätta till bristerna i sin verksamhet så att den överensstämmer med kraven i förordningen. Förbudet och åläggandet gäller till dess bristerna har avhjälppts. Trafiksäkerhetsverket kan förena ett förbud eller ett åläggande med vite. Bestämmelser om vite finns i viteslagen (1113/1990).

28 §

Sökande av ändring i Trafiksäkerhetsverkets beslut

I Trafiksäkerhetsverkets beslut enligt 27 § får ändring sökas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Beslutet får verkställas genast även om beslutet inte har vunnit laga kraft, om inte något annat har bestämts i beslutet eller om inte den myndighet där ändring söktes bestämmer något annat.